

at fritage heder, strandenge og strandsumpe fra beskyttelsesordningen, når disse er beliggende i byzone eller i sommerhusområde jf. § 2 i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 40 af 9. februar 1984 om tilladelse m.v. efter naturfredningslovens kapitel V til ændringer af heder, strandenge og strandsumpe. Det er hensigten at videreføre denne ordning og – udover de nævnte naturtyper – også at lade den omfatte ferske enge, overdrev og lignende udyrkede arealer jf. forslaget § 43 a, stk. 1. Se endvidere herom pkt. 6.4. Hjemlen i § 43 b, stk. 2, kan ligeledes tænkes udnyttet i forbindelse med Tøndermarsken, jf. forslag til lov herom.

Bestemmelsen i § 43 b, stk. 2 tager sigte på større områder. Hvis der derimod er tale om mindre områder, som bør udgå af ordningen, f.eks. hvor det ud fra et landskabeligt synspunkt ville være af interesse at få arealer inddraget i omdrift, bør bestemmelsen i stk. 1 anvendes.

Det bemærkes mere generelt, at de områder, der til enhver tid opfylder kriterierne efter §§ 43–43 b, principielt er omfattet af beskyttelsesordningen. Som tidligere nævnt (pkt. 2.2), kan det imidlertid som led i en forvaltningsaftale mellem det offentlige og en landmand aftales, at såfremt det pågældende areal på grund af forvaltningsaftalens nærmere formål og indhold udvikler sig til et § 43-område, skal arealet ikke være omfattet af den generelle § 43-regulering (pkt. 2.3).

Denne problemstilling vil især kunne være relevant i forbindelse med en forvaltningsaftale om ekstensivering i form af braklægning udenfor omdrift i forbindelse med reglerne i EF's socio-strukturelle forslag (Rådets forordning (EØF) nr. 797/85 af 12. marts 1985 om forbedring af landbrugsstrukturernes effektivitet som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1760/87 af 15. juni 1987 om ændring af forordning nr. 797/85 m.v. for så vidt angår landbrugsstrukturen og tilpasningen af landbruget til den nye markedssituation samt bevaringen af landskabet). Der henvises herved til 1. delbetænkning fra Landbrugsministeriets Struktur- og Planudvalg om gennemførelsen af EF's socio-strukturelle foranstaltninger i Danmark (september 1987) og forslaget om lov om ændring af lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget.

5.4. Reglen i den nuværende lovs § 43, stk. 5 om beskyttelse af *gadedæk* og lignende tilgængelige småsøer i byer eller bymæssig bebyggelse er ikke medtaget i forslaget, men er i § 43 b, stk. 7 erstattet af en hjemmel for miljøministeren til at inddrage naturlige søer med et mindre areal end 250 m² under beskyttelsesordningen, når disse helt eller delvist er i offentligt

eje. Som offentligt ejet betragtes også søer som ligger på gadejord og lignende. Sådanne små søer beskyttes iøvrigt i et vist omfang, jf. forslaget til en ny skovlov som nævnt i pkt. 1.3. i de almindelige bemærkninger.

5.5. I § 43 b, stk. 7 er der endvidere indsat en hjemmel for miljøministeren til at udstede bestemmelser, som nærmere definerer de beskyttede naturtyper og foreskriver, hvorledes arealernes størrelse skal beregnes. Sådanne forskrifter er først og fremmest tænkt udsendt i cirkulæreform, men der kan vise sig behov for en hjemmel til at udforme egentlige regler herom i bekendtgørelsesform. Da bestemmelsernes rækkevidde og dermed også deres beskyttende effekt vil være afhængig af disse definitioner, er der nedenfor givet en foreløbig redegørelse for, hvorledes de forskellige naturtyper tænkes afgrænset.

Bemærkningerne herom er et supplement til og en uddybning af de definitioner m.v., som allerede findes i Miljøministeriets cirkulære nr. 222 af 1. december 1978 og nr. 103 af 27. marts 1984 vedrørende de naturtyper, som er omfattet af den gældende lovs § 43, § 43 a og § 43b. Herom henvises også til afsnit 7 nedenfor.

6. Definition af naturtyperne

6.1. *Søer og vandhuller*. Begrebsmæssigt har naturfredningsloven omfattet »naturlige søer«, dvs. søer, der traditionelt indgår i idet pågældende landskab eller miljø. Der har været tale om søer, damme vandhuller dvs. vandområder, der ikke er midlertidige, og hvor der har udviklet sig et karakteristisk plante- og dyreliv i tilknytning til søen.

Bestemmelserne har således omfattet *dels* de naturligt forekommende søer, der ikke eller kun i ringe grad er påvirkede af kulturtekniske indgreb – sådanne søer er i dag overordentligt sjældne, *dels* søer, vandhuller og damme, som helt eller delvist skyldes eller er påvirket af menneskelig indsats for en kortere eller længere årrække siden. Det kan f.eks. være gadedæk, møllesøer og ældre opstemningsanlæg samt færdigt udgravede grus-, ler-, tørve- og mergelgrave, bevandingshuller, vildtdamme (andedamme) m.v.

Temporære søer, der kun er vandfyldte en del af året, typisk fra vinterperioden til hen i sommermånederne maj–juni, hvor de tørrer ud, er omfattede af beskyttelsesbestemmelsen under forudsætning af, at de ikke er indgået i omdrift og i øvrigt udgør en integreret del af et eng- og småbiotopområde, der i øvrigt opfylder størrelseskriteriet.

Arealgrænsen har siden 1984 været på 500 m², dog således at gadedæk og lignende offentligt tilgængelige småsøer har været undtaget fra denne grænse. Den